

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese cate 3 cóle pe luna si costa 2 fr. v. a. pentru membrii asociatiunei, éra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate 4 fr. cu porto postei. Abonamentul se face numai pe cate 1 anu intregu. — Se abonéza la Comitétulu asociatiunei in Sibiiu séu prin posta séu prin dd. colectori.

Nr. 8.

Brasiovu 1. Aprile 1868.

Anulu I.

Dr. Vasilie Popu.

(Fine.)

Spre a pricepe mai bine activitatea lui dr. Vas. Popu pe campulu literaturéi nóstre dela a. 1838 inainte, cum si unele espectoratiuni ale sale cu respectu la literatii si literatorii nostrii din tierile vecine, trebue se rearuncamu ochii preste cativa ani ce trecusera.

In a. 1828 adica tocma sub timpulu invasiunei principelui Wittgenstein cu armat'a rusésca se nascú in Bucuresci „Curierulu romanescu“ sub redactiunea lui Ioanu Eliadu, éra in Iasi „Albin'a romanésca“ sub alui Georgie Asachi. Pre catu timpu gubernementulu civile alu Principatelor romanesci dupa delaturarea Domniloru se aflá in manile cumplitului generalu rusescu Gealtukin, tinereloru foi romanesci le mergea intocma cá si patriei lor, adica cá vai de ele. Dupa mórtea misteriósa alui Gealtukin urmà comitele Kisseleff cá comisariu plenipotenté imperatescu, carele fia fostu din o firésca blandetia, séu din o simpathia catra poporulu romanescu, séu din calculu bine precugetatu, séu ca dóra si instructiunile sale sunasera altmintrea, séu din tóte acestea cause precum credu unii, destulu ca s'a purtatu catu se póte de omenesce catra acelea tieri multu impilate si ingenunchiate, prin urmare mai alesu dupa incheierea pacy de Adrianopole in 1829 literatur'a romanésca inca incepú a face pasi, la carii mai nainte abia ar fi cugetatu cineva. Din a. 1834, in carele tronurile romanesci fusera ocupate unulu de Alecsandru Dim. Gic'a, éra altulu de

Michailu Sturza, pana in a. 1838 ómenii in tierile romanesci ducea o viéti'a aprópe idilica, séu déca mai vreti, o viéti'a pe care Schiller o numesce Schlaraffenleben. Patri'a curatîta de turci, baionetele rusesci departate, linistea publica restaurata pe deplinu, abundantia in tóte, scóle, teatru si dóua trei foi periodice ocupandu pe literatii cati s'au stracuratu in sinulu natiunei p'ntre iatagane si baionete straine, mici intrige de inaintari in posturi si altele mai mici de „amuru,“ care dá materia poetiloru si poetastriloru de a'si petrece dilele versificandu, — éca in scurtu viéti'a moldavo-romanésca dintre anii 1834 si 38.

Despre tóte acestea romanii austriaci nu sciá nimicu, nu aflá nimicu. Pana si cartile de rugatiune tiparite a patr'a óra, duse de aici incolo, era strinsu oprite a se readuce fara concesiunea guberniului din Clusiu, unde trebuia se se censu-reze tóte cartile romanesci, iliricesci si jidovesci. Brasio-vulu si Sibiiulu facea si in acestu punctu óresicare esceptiune, pentruca anume in Brasiovu se citea pe atunci dóua ecsemplaria din „Curieru,“ care inse venia cu post'a, sigilate cá epistole si platite fiacare Nr. cate 15 cr. m. conv. (cam 26 cr. v. a.), se mai citea alte vreo trei, cum si Curierulu de ambe secsele si cate o carticica aduse tóte pe vam'a cucului, cum dîcemu noi pe aici, ér'a dela Iasi venea unu ecsemplariu din Albina in cate 8—9 di: optu nóua luni prin Serctu la Clusiu, unde zacea la censura dupa impregiurari cate siepte optu luni, pana ce mai tardiu luaramu alte mesuri, care pe atunci trecea de fórte geniali, in catu primeamu si „Albin'a“ in cate 3—4 septemani odata. La Blasiu inca incepuse pare-mi-se pela 1834 a se stracura unu singuru ecsemplariu din Curierulu romanescu, éra mai tardiu unulu din Curierulu de ambe secse si cate o carticica cá Anet'a si Luben, Vieleniile lui Scapin trad. dela Molière s. a. Mai departe in tíera nu sciue se fia strabatutu pana la 1838 vreo fóia periodica din Principate.

Din acestea se pricepe, ca dr. Popu din cum s'a mutatu dela Brasiovu mai anteiu la Fagarasiu cá fisicu, apoi in aceeași calitate la Zlatn'a, trebuia se remana cu totulu isolatu de orice comunicatiune literaria cu amicii si cunoscutii sei din Bucuresci si Iasi. Corespundint'ia epistolaria inca era fórte ingreunata. Noi aici primeamu scrisori dela Bucuresci pe calea Turnu-rosiu in cate siese dile, éra dela Iasi numai prin Bucovin'a in 12 dile odata. Alte lucruri ne venea prin asia numitii carausi prahovani la cate 1—2 luni.

In mijloculu acestei vietiuiiri pre catu paciuite, pe atata

isolate, inse pline de aspiratiuni pentru cultura, consululu rusescu Rütckmann pica cá o bomba cu protestulu seu ridicatu asupra camerei din Bucuresci. Asia in a. 1838 ecsistenti'a nationala a poporului romanescu se pune din nou in cestiune. (Vedi istori'a acelui timpu.) Curierulu si tóte productele literarie din Bucuresci se smulgu de sub censur'a romanésca si se supunu la cea mai rigurósa censura rusésca. Iancu Campinénu boieriu fruntasiu, unulu din cei mai generosi Mecenati ai literaturii si ai teatrului natiunalu fu ecsilatu, éra veneratorii lui amerintiati cu asemenea sórte. Scurta bucuria pentru progresulu si prosperitatea ce incepuse a suride romaniloru. Acum inse sciri de natur'a acestora incepusera a strabate si incóce prin mijlocirea Gazetei si a Foiiei. Cu referintia la unulu din acelea evenimente scrie dr. Popu in 28. Iuliu 1838:

„Pentru celea ce se intempla incóce si incolo peste munti, nu multu imi pasa, numai noi de amu putea da inainte in literatur'a noastra. Pe cei dincolo nu'i plangu, pentruca aceia au mii de moduri. De Maiorescu me bucuru ca nu i s'au intemplatu vreo neplacere.“

In 28. Aug. si in 19. Oct. aceluasi anu dr. Popu provóca pe redactiune, cá orice critice ar veni in cestiunea ortografiei cu litere latinesci, éra anume in contra proiectului seu de ortografia, fia acelea inca pe atata de aspre si necrutiatóre pre catu fusese un'a din cele publicate pana atunci, se le tiparésca nesmintitu, pentrucá se se dea oca siune de ajunsu la imprumutarea opiniuniloru si agerirea spiritulu.

Éca odata barbatu inzestratu cu spiritulu tolerantiei! — „Gazet'a si deosebitu Fói'a trebue se fia avutu unu fatum, pre cum am vediutu din ruperea unei scrieri. Te rogu, baga sama, scii ca acestea au multi pismasi. Baga sama cá se nu se impedece acum la inceputu.“ (Scrisórea din 30. Nov. 1838).

Ce instinctu! Intru adeveru si intemplase o mica re'ncontra cu gubernulu lui Alecsandru D. Gic'a si altele cu censur'a.

In var'a anului 1839 trimisesem lui dr. Popu unele producte literarie din Bucuresci, intre care si reflexiuniile ortografice ale dlui Eliadu, la care 'mi raspunde din 1. Augustu:

„Pentru reflexiile dlui Eliadu iti fórté multiamescu, numai imi pare reu ca nu sunt intregi*), póte fi ceva maî bunu si mai cu cuventu, de catu care mi le ai trimisu. — Dumnea-

---

*) Trimiteam precum si primeam, ca dómne greu era a trage carti de dincolo.

lui e gramaticu din vremea noastră, despre carii prea frumosu serie vestitulu acela filologu Io Iahn in praefat. in gramaticam arabicam: Medio tempore maxima facta est mutatio in grammaticis, qui semper et ubique ad id sunt nimum proclives, ut cum lingvae analogiam perdiscere et regulas ex ejus usu eruere deberent, ipsi se contra pro legum latoribus venditent praescribantque, quomodo quod tenendum sit . . .

„Langa tóte acestea bucurosu asi vedea si disertati'a dlui despre iu si or.“

„In Fói'a literaria Nr. 28 am cetitu unn articulu: Literatur'a romanésca. Ex ungue leonem. Pecatu de acestu barbatu ca e asia cuprinsu si nu póte sta si a se jarfi literaturai nationale.*) — Fii silitoriu, cá disertati'a dlui Maiorescu se ésa la lumina. Io socotescu ca criticastrii nostrii nu voru indrasni asia lesne a prinde condeiulu asupra acei'a si ca filologii nostrii voru avea ce se invetie din ea.“

Dara dn. dr. Vasiciu inca s'au lasatu de a ne mai impartasi cate ceva.**)

„In cateva dile plecu la Rodn'a. Cu trecerea mea prin Nasaudu voi se cercu ceva si despre biografi'a repausatului Fabianu. Io am multe care se tînu de biografi'a acestui barbatu nemuritoriu.“

Candu citesci scrisori de acestea de ale lui dr. Popu, iti vine cá si cum omulu s'ar fi aflatu in acelea timpuri pe unu campu de lupta, alergandu dela unulu la altulu spre a indemnna si incuragia pre toti si pre fiacare in parte. Atatu de multu pasase acelui barbatu de luminarea si de progresulu natiunei sale.

De aci incolo pana la scrisórea din 6. Oct. 1840 imi perira tóte epistolele lui dr. Popu si de acolo éراسi pana la cea din 17/5. Ianuariu 1842 le inghiti an. 1848. In ambele acelea se ocupa mai virtosu cu o scriere latinésca a lui V. Fabianu titulata Allusio, carea spre mare disgustu alu lui Popu nicidecum nu se putea tipari.

In 24. Ianuariu 1842 dr. Popu scriindu'mi si despre mórttea canonicului Isidoru Alpini me indémna cá scriindu'i póte unu necrologu se dicu asia: „Ar fi lucru de doritu, cá preasanti'a sa D. Episcopu si cinstitululu Capitulu, langa carii sta alegerea, se aléga la acésta statie cu venituri asia frumoése si

*) Acelasi a statu si s'a jertfitu, mai sta inca si se jertfescu.

**) Pe atunci dr. Vasiciu se aflá in mare doliu.

odiehrita unu barbatu din aceia, carii se indeletnicescu in sciintie si literatur'a nationala, de care atat'a trebuintia are nati'a etc."

Lui dr. Popu nu'i placea ómenii carii iubescu prea multu comoditatea; elu pretindea cá fiacare se faca se deréga cate ceva. —

Eu nu sciu déca altii voru fi mai avendu dela dr. Popu corespundentie de valóre literaria; ale mele se incheie cu cea citata mai in urma. Din parte'mi mai lipsesce cá se adaogu aici unele date, pe care déca asi fi avutu a compune o biografia inadinsu, trebuia se le asiediu tocma in fruntea acestei schitie biografice.

Dupa impartasirile pe care au avutu bunatate a'mi face preacuviosile sale ddnii Vas. Ratiu canonicu prepositu, octogenariu, Grigorie Mihali canonicu si fostu protopopu in Zlatn'a, dn. Manfi, carele inca mersese in tineretiile sale la Moldov'a cu Popu, cu Fabianu, Costa s. a., dr. V. Popu s'a nascutu la an. 1787 lun'a Martiu in comun'a Timitelnicu pe Campia. Elu invetiase mai multu in Clusiu, éra in a. 1811 a mersu la Vien'a, unde in anii urmatori a depusu doctoratulu din filosofia si medicina. In care anu se va fi réntorsu Popu in patri'a sa, nu am pututu afla pana acum dela nimeni. Din o epistola latínésca a lui Petru Maioru de dato Budae 9. Augusti 1815 pustrata in originalu aflamu atata, ca Popu in anulu congresului, alu sacrei aliantie si alu fómetei petrecea totu la Vien'a. In care anu a venitu dr. Popu la Brasiovu, éراسi nu'mi sciura spune nici chiaru betranii de aici, pentru ca au uitatu.

Purcederea lui Popu la Moldov'a se intemplà in Noembre 1820 dela Brasiovu, de unde manecandu impreuna cu dlu Manfi, de lasat'a secului au ajunsu la Oituzu. Dupa pròruperea revolutiunei sub Ipsilanti in 1821 se sparse si scól'a din Iasi, carea nu sciu pentru ce, se numea academia. Dupa absentia cam de unu anu se réntórsera ambii la Brasiovu, de unde Manfi purcese la Blasiu, éra dr. Popu remase aici cu scopu de a eesercita pracs'a de medicu.

Pre catu timpu Brasiovulu si satele invecinate era pline de boieri si negutiatori fugari, adica pana la venirea lui Grigorie Gica in Bucuresci cá Domnu romanu, subsistenti'a lui Popu a fostu buna destulu, dupa aceea ínse veniturile sale au scadiutu in mesura, incatu pela 1829 se vediù constrinsu a cere mai anteu postulu de fisicu in Fagarasiu, de unde preste putínu i se conféri fisicatulu dela Zlatn'a, unde a repausatu in Martiu

1843 jalitu nu numai de famili'a sa, ci de natiunea intréga. In dílele in care se aflá Popu pe patulu dureriloru, comunele romanesci din acelu tînutu trimatea la Zlatn'a ómeni insarcinati inadinsu, pentru cá se le aduca scire despre starea binefacatoriului lor; piati'a din fati'a locuintiei lui totudeaun'a era plina de ómeni; éra in momentele candu aflara ca mediculu loru si-a datu sufletulu, unu plansetu comunu prorupse intre dinsi. Elu se mutà dela noi in regiunile unde Ludovic'a fia sa mai mare îi pregatise calea inca dela 1839 si undé la anulu îi urmà adou'a fíca Catarin'a, care muri de inima rupta, pentru ca se vediù orfana si data la Brasiovu in grija unui unchiu cumplitu. . . .

Veduv'a — adóu'a socia — alui dr. Popu nascuta Wagner, remase cu o fíca si unu fiu, Ladislau, carele fanatisatu de cei ce l'au crescutu dupa mórtea tata-seu, s'a datu la Kossuthiani si in 1849 a picatu langa Aradu. Fíia sa Francisc'a s'a marítatu mai tardú dupa unu advocatu din Tírolu.

Dr. Vas. Popu era omu cum dicemu noi romanii, personatu, aratatosu si prea seriosu, totu odata modelu de blandetie. Eu l'am vediutu mai pre urma in var'a din an. 1842, candu dela apele minerali din Secuime a trecut pe la Brasiovu. Atunci mi s'a parutu ca bunulu barbatu suferea de órecare defectu organicu, pentrucá vorbea mai incetu cá altadata si ostenea curendu.

Eu am uitatu se intrebu pe dn. Cipariu, déca cu alte colectiuni de manuscrite in a. 1849 s'au perdutu si cele remase dela dr. Popu si anume Eclogele lui Virgiliu traduse in romanesc si colectiunea de documente istorice, séu ca au scapatu cate ceva din ele. Fia acésta cum va fi, spiritulu lui Popu nù a disparutu dintre noi, ci elu plana si astadi pe deasupra nóstra impreuna cu ale celorulalti antecesorii ai nostrii, carii ne lasara cu limba de mórte cá elironomia amórea si devotamentulu pentru natiune, limba, patria, cultura, virtute civila, morala si relegiositate, constantia si perseverantia p'ntre tóte prefacerile secoliloru. Dr. Popu a vediutu cu ochii sei catastrofe cumplete cà cele din anii 1809, 1813, 1814 si 1815, cá cele din 1821 si 1830, elu avuse atatea ocaziunei de a vedé si audi in centrulu imperiului austriacu, cum popórale lipsite de literatura si cultura sunt considerate si tractate cá totu atatea zeruri, éra esperientiele triste pe care le facusera antecesorii sei dela carii invetiase si elu a fi si a remané romanu,

ilu mai invetiara si cum se se scia modera si se nu incerce nici unu salto mortale.

In dio'a de trei Santi, 1868.

G. Baritiu.

Convorbiri literarie.

In Nr. 5 alu Transilvaniei ne ocuparamu pe scurtu numai cu cele coprinse in Nr. 22 alu Convorbirilor literarie dela Iasi, din cauza ca alti Nri din a. c. inca nu ne venisera. Dintre toti articoli adusi de aceeași, luarea aminte ni se pironi indata asupra criticeī dlui Titu Maiorescu titulate: Dreptulu publicu alu Romaniloru si scól'a lui Barnutiu, ȕra dupace o citiramu cu tȕta serioșitatea ce merita, trebuiramu se cunȕscemu, ca in casulu de fatia nu pȕte fi vorb'a de o critica scientifică, din categori'a acelora, de care aru avea a se interesa numai carturariī cei mai mari ai natiunei, ale caroru dispute nu potu fi intielese de catra publiculu celu amestecat. Statulu cestiunei este urmatoriulu:

Dela repaus. profesoriu Simeonu Barnutiu au remasu mai multe manuscripte, precum se scie si de airea. Dintre acelea

Dreptulu publicu alu Romaniloru I. Volumu in 8° pe 472 pagine si alte XXXVI prefatia si notitia biografica esī in Iasi 1867 cu tipariulu Tribunei romane.

La noi opurile scientificē se ivescu relative prea raru, prin urmare criticele scientificē sunt si mai rari; de aceea voindu a compara critic'a dlui T. Maiorescu cu altele de natur'a acesteia vomu lua unu periodu de $\frac{1}{4}$ de secolu, pentru cȕ se'i cautamu o parechia in aprigimea, cu care intrece critic'a de fatia pe tȕte celelalte, chiaru si pre cea lunga ce s'a vediutu in Sionulu romanescu asupr'a unui altu opu scientificu.

T. Maiorescu afla in opulu susu citatu alu lui S. Barnutiu, ca acesta combate monarhi'a constitutională, ca vrea se introduca republic'a, se gonȕsca pe Domnulu strainu si pe toti strainiī, se gonȕsca si religiunea crestina si se impartia proprietatea de pamentu intre toti cetatienii. Mai incolo criticulu descopere, ca in acelasi opu ar domni o mare confusiune de idei, care ar produce obscuritate si in capulu studentiloru, pentrucă ar fi plinu de citatiuni si istorice si juridice, sȕu false, sȕu fȕrte reu aplicate, de unde apoi s'aru trage atatea deductiuni periculȕse ale lui Barnutiu. ȕca ce dȕce criticulu la pag. 291:

„Si apoi se cere dela bietii studentii se intieléga asemenea confusiuni, pe care póte profesorulu insusi nu lea intielesu?“

In fine:

„Revenindu acum dela acésta espunere prea intinsa a legislatiunei Romane la critic'a ce ne ocupa, credemu a fi doveditu lectoriloru nepartinatori ca, admitendu chiaru punctulu de vedere alu dlui Barnutiu, adeca dreptulu Romanu, totusi sistemulu dsale nu este decatu o tiesetura de confusiuni chronologice, séu unu sistemu de anachronisme.“

In Nr. 24 alu Convorbiriloru la pag. 339 dn. Maiorescu díce:

„Ne oprimu aci si ne grabimu a terminá infine acésta prea lunga critica.“

„Penibila trebue sa fi fostu impresiunea ei asupra lectoriloru, inse peníbila a fostu si pentru noi lectur'a cartii Dlui Barnutiu si sarcin'a de a o urmari in tóte sinuositatile ei.“

„Numele acestui barbatu si meritele necontestate ce si le-a dobanditu in anii 1848 si 1849 pentru romanii transilvani sub imprejurarile cele mai grele, ne-au impusu dator'i a a tiené sama si de lucrarea sa científica, si nu este a nóstra vin'a, daca singurul tributu ce amu pututu aduce reputatiunii sale, a fostu numai silinti'a si atentiunea incordata, cu care i-am cetitu cartea.“

„Mai departe nu erá in stare si nu erá in dreptu a merge respectulu nostru pentru Barnutiu. O reputatiune castigata in luptele din Transilvani'a dela 1848 si 49 nu puté sa prefaca erórea in adeveru, fanatismulu in umanitate, despotismulu in scóla liberala. Si daca Simeonu Barnutiu s'a alunecatu pe acésta cale falsa, tocmai numele lui ne-a provocatu a-lu combate si a-i respinge erórea, pentrucá nu sub bandiera acestui nume cunoscutu de romani se se introduca contraband'a neadeverului in politic'a Romaniei libere.“

„O norocire pentru noi este, ca erorile fundamentale ale acestei scoli sunt sustienute prin cartea magistrului ei intr'unu modu asia de imperfectu, cu argumente slabe, cu demonstratiuni false si cu o lipsa de spiritu scientificu, precum n'amu fi crediutu cu putintia a o afla intr'o carte de sciintia. Fras'a din prefatiunea scolariloru Dlui Barnutiu:

„Putemu asecurá pe ori cine, ca in scrierile lui Barnutiu generatiunea nostra si cea venitoria voru aflá tablele dereptului nationale alu Romaniloru, din care voru invetiá a trai cá natiune libera, chiamata de a avé partea sa legitima in viéti'a poporeloru regenerate“

caracterizéza — nu scrierile lui Barnutiu, ci increderea ce merita scolarii sei.

„Nu, nu, aceste nu sunt „tablele dreptului nationalu“ alu Romaniloru, si vai de natiunea noastră, daca conducerea ei s'ar inspira vreodata de asemenea principii. In contra loru trebuie sa apelamu la adeverulu nestramutabilu si sa le spunemu, ca regenerarea nostra nu pôte incepe decatu in spiritulu civilizatiunii moderne, ear nu prin reactiune la dreptulu romanu, si cu atatu mai putienu prin ratacirea la idei barbare, ce nici odata nu au fostu realizate in acelu dreptu.“ Scl.

Dupace dn. T. Maiorescu isi incheià critic'a sa nemicitóre asupr'a desu memoratului opu, noi pre langa presupunerea ca criticulu cá omu, cá romanu, cá patriotu, cá crestinu chiaru, si-a implinitu datorinti'a in cugetu curatu, precum si ca are totu dreptulu intru tóte argumentele aduse cu multa agerime logica in contr'a lui Barnutiu, inca ne simtimu indatorati a pune in interesulu culturei si alu vietiei nóstre nationali aceste intrebari:

1) Déca Sim. Barnutiu a cutezatu a propaga si a propagatu in adeveru la tinerimea academica idei atatu de bolnave, confuse, fanatiche, destructive, comunistiche, cum se pôte explica nepasarea, lenea, orbi'a, imbecilitatea aceluor senate academice, aceluor eforii, ministeriuri si Domnii, care au suferitu pe Barnutiu, cá elu in calitate de profesoriu in cursu de atati ani se adape cu veninulu seu pe atat'a tinerime? Cine censuréza la Dv. prelegerile profesoriloru academici? Nimeni? Nici macar pres'a? Nici publiculu in ecsamene? Cum se intemplà, ca nici in timpulu turburariloru din ministeriulu lui Cantacuzino nu respirase nimicu despre doctrinele acelea periculóse ale lui Barnutiu?

2) Déca manuscriptulu lui Barnutiu coprindea acelea doctrine sí confuse, si fórté periculóse, orbi au fostu aceia carii l'au tiparitu? Pentru ce nu l'au aruncatu mai virtosu in focu, decatu se se faca complici pe fatia la propagarea atatoru rataciri si blastematii? Cum se pôte cá unu asemenea opu se se arunce pe aripele publicitatiei totu cu acea usioratate, cu care s'au tiparitu pana acum in limb'a noastră atatea sterpitudini de ale scólei romantice din Franci'a? Nu se putea óre face critic'a opului mai nainte de a se tipari?

Fia incredintiatu dn. T. Maiorescu, ca intrebari de natur'a celoru susu formulate voru adresa in cugetulu loru catra Iasi nu numai numerosii reveritori ai lui Barnutiu, ci si antagonistii lui, éra Iasiloruu nu le va fi ertatu a remané datori cu respunsulu.

Dn. T. Maiorescu se nu ia aceste observatiuni ale nóstre

cá unu feliu de imputare; de partea se fia dela noi asemenea cugetu. Adevèrulu mai pre susu de tóte. Noi ne adresaramu, precum bine vedeti, cu totulu la alti ómeni. Candu dn. Titu Maiorescu a esitu mai anteu in publicu cu carticic'a sa germana cá pêrga a sciintiei sale, doctrin'a sa despre imortalitate fu atacata din tóte partile, éra mai alesu in Bucuresci se condamnă pe fati'a in tóte cercurile competente. Se póte óre cá in Iasi nepasarea si lenea romanésca se fia multu mai apasatóre de spiritu, decatu pe airea?

G. Baritiu.

Moldov'a la anulu 1829.

Catu era masîn'a lunei întórta cu capu 'n josu.

Mergea tóte din protiva, anapoda si pe dosu.

Éta cá de-acum resare sórele la resaritu

Si apune cu zimbire despre séra la sfintitu.

Lun'a, stelele si cate planete ambla pe ceriu,

Au intratu cá din vecie éra 'n scrisele loru sferi.

Si stichiile rîdu tóte bucuranduse vediendu,

Cá armoni'a cerésca intocmita de curendu,

Le asiedia 'ntr'o unire dandule sfinte mesuri,

Si le pune ér' la cale dupa vechile scripturi.

Intr'o nóua atmosfera, ce din vécuri cu norocu

Se dessíra de pe crugulu sórelui celu plinu de focu,

Éta cá resaru pe rót'a pamentului intocmitu,

Cá din morti la inviêre popóra ce-au fostu peritu.

Éta marea si uscatulu stau in hotarale loru,

Deschise pentru viati'a fapturiloru tuturoru.

Apele pazîndu'si cursulu, n'au se 'ntórca inapoi,

Cá se bata fara mila cu isvórale resboiu;

Nici muntii din vírfuri nalte se'si surpe stancele 'n vai,

Peste munc'a si sudórea locuitoriloru sei.

Tóte pan' acuma cate nu se putea pre pamentu,

Esîndu astadi la ivéla potu se aiba crediementu.

Au trecutu se vede vremea, candu ará plugulu pe mari,

La uscatu corabierii n'avea frica de 'nnecari.

Au trecutu si-acelea dile, spaim'a noptiei candu amblá,

Dio'a mare la lumina, fara a se rusina.

Astadi pastoriulu se culca fara frica langa oi,

Si cu fluierulu la gura uita grij'a de nevoi.

Ce-a se dica- acum pescariulu, candu in Prutululu celu curatu

Nu'i va prinde mréj'a vulturi si dichanii de sburatu?

Ce-a se dica venatoriulu, candu in locu de turturei
Vediendu éراسi campu si codru, n'a impusca zodii si smei?
Mirase-va si plugariulu, candu var'a la secerisiu
Voru sta spice 'naurite pe paragini si scaisiu?

Dumnedieule, de unde preste nesce tieri asia
Se revarsa cu 'ndurare asteptat'a mil'a ta!
Se revarsa si ne afla innecati in lacremari,
Cá copiii fara mama cautandu urme de carari.
Lasandu urm'a parintiésca moldovanulu amagitu;
Au 'ntratu in cai straine si de-atunci au ratacitu . . .

Cá-su cararile 'nverdite pe unde cei vechi calcá,
Si 'n pamentulu celu de astadi nu'si cunósce cas'a sa.
Au tunatu la miédia nópte si sagét'a ce-au sburatu,
Spargéndu cetati intarite peste munti au fulgeratu.
Spuneti mantiloru voi tóte si vali care v'ati deschisu
Spaimentate dinaintea trasnetului celu trimisu.
Acolo nestersu remane sangele-atoru barbati,
Cu carele si noi astadi ne vedemu rescumparati.
Fostau candu odinióra unu arbore odraslitu,
Pusu de mana stramosiésca multa vreme ne-au umbritu.

O sabia cercuita, ce nu'i trebue tulmaciu,
Ajungendu la culesu rodulu, ea derimá pe copaciu.
Dupa multa pustiire cu bratiulu seu sparietu
Ajungendu pana aice, an venitu si l'au taietu;
L'au taietu si 'n putregiune dórme astadi pentru toti,
Celu ce avé se umbrésca pe copii si stranepoti.
Ah, a'lu scóte la 'nviere cu lacremi de se puté,
De atunci si pan' acuma de cate ori infloré!
Ce potu lacremi si suspinuri, candu de multu s'au prorocitu,

Ca elu numai in gradin'a de virtute ingraditu,
Cu munc'a ta Moldovene si sudóre 'nriuratu
Va puté ajunge éra la flórea ce iau picatu.
Aice dar' trebuesce minte numai si barbatu,
Candu in mana sí unelte sí gradin'a ti s'au datu
Ca-ci scump'a sementia inca la adencu in radecini
Siede-ascunsa si astépta se o curatie de spini,
De dudau, de buruiene, de scaiulu nepriintiosu,
Cá asia resarindu éra, se dé róda si folosu.

Dar' cu vremile de astadi pan' atunci si totu asia,
Patriotule iubite ce mai putemu astepta?
Candu acea pasere rara ce-au vestitu dupa seninu
Órecandu scaparea lumei cu o frundia de maslinu,

La noi inca pan' acuma intr'unu vécu mai prefacutu
De potopulu altoru rele se strabata n'au pututu.
Si-o corabia ce póte fara carma, candu pe mari
Au remasu dupa fortuna parasita la 'ntemplari!
Cele maguri viforóse fumegandu totu plóia ceru,
Si ingána cu-aloru neguri mersulu noriloru pe ceriu.
Candu elu vrea se se resbune, ei se 'ntorcu in susu si 'n giosu
Noru pe noru totu se ridica, cari-de cari mai spariosu.
Si 'n aloru enveluire cá balauri incelestatí,
Mii de spaima si naluce facu ochiloru intristati.
Astadi candu aiure tóte din pamentu pana la ceriu
Se marescu in armoni'a luminatóreloru sferi;
Astadi candu lumea s'alina intr'o pace ce-au iúncinsu
Cu ale sale bratia-atatea popóra ce s'au fostu stínsu,
Noi suntemu carii cu alta lume nu ne mai vedemu,
Si la ori si ce scapare dumerí nu ne putemu.
Nici caldura nici recéla vreodata mai simtimu,
Avenu firile luate, dí ce merge amortímu.
Cerescule Imperate, intínde-ne man'a ta,
In noianulu fara margini se perimu nu ne lasa.
Tínde man'a si ne scóte la limanulu aratatu,
Cu cea biata luntrisióra, ce de valuri s'au s'farmatu.
Ca-ci din asia chaosu numai virtutea bratiului teu,
Spriginita de puterea unui singuru Dumnedieu,
Atunci mantú ne póte, candu cu traiulu ticaitu
Vomu desbraca si vestmentulu vécului nepocaitu.

Vasilie Fabianu.

Candu va fi compusu Fabianu acésta poesia alegorica?
Cu date sigure nu pociu respunde. Mie inse 'mi vine se in-
cheiu chiaru din tîsetur'a ei, ca nascerea acestui productu alu
geniului seu cade dupa ratificarea pabei de Adrianopole, mai
nainte de spargerea revolutiunei polóne si cu atatu mai înainte
de Iuliu 1830, adica cam pre candu a cantatu si dn. I. Eliadu
cunoscut'a sa oda:

Crucea érase luminéza pe vechiulu seu dragu pamentu,
Semilun'a se 'nfruntéza aprópe de-alu seu momentu,
Ismailu fricosu grabesce in pustéiulu arabescu,
Etc. etc.

Destulu atata, ca acésta poesia inca pórtá pe fruntea sa
caracterulu timpului in care a vediutu ea lumin'a. Sublimitatea
ideiloru, vioitiunea imaginatiunei, nobletí'a simtiementeloru, limba

curgătoare, expresiuni necautate, totulu rotundîtu, licentie poetice nefortiate, cum amu dîce netrasede de chica, aventu puterosu alu spiritului; cu tôte acestea cititoriulu inca simte, ca de ari-pele geniului cantatoriu aterná o greutate apasătoare, ca elu cu tóta emanciparea de iataganele dela Galati, Braila, Giurgiu; totu se mai simtiá fôrte ingrijatu de viitoriulu patriei si alu natiunei sale, pentruca

O corabia ce pôte, fara carma candu pe mari
Au remasu dupa fortuna parasita la 'ntemplari!

Inca Regulamentulu organicu nu apucase a se ratifica, inca trupele rusesi era in patria, inca nu se sciá ce Domni voru ocupa tronurile Principatelor romanesci, inca locuitorii „dumeri nu se putea!“ . . .

G. B.

Museulu transilvanu.

Adunarea generale a societatiei museului transilvanu din Clusiu se tînu estimpu in 17. si 18. Februaru. Pre catu ne simtîmu indatorati a recomanda tuturor compatriotiloru iubitori de cultura si sciintia, éra mai alesu de cunoscenti'a patriei si a istoriei nóstre ocuparea mai deaprópe cu tesauerele de anticitate, sciintia si arte adunate si pana acum la acelu museu din tóta tíer'a dupa fericít'a idea ce avuse comitele Emericu Mikó, pe atat'a regretamu ca inca nu ni se dete ocaziune de a vedé publicata o descriere en detail a tutoru partiloru lui, cum si catalogue si altele. Atat'a inse inregistramu cu multa placere, cumca colectiunile se imultiescu pe fiacare anu, ceea ce de altmîntrea se si pôte astepta cu totu dreptulu, pentruca ori cate monumente si documente de ale trecutulu voru mai aduna generatiunile de fatia in acelu museu, ele totu nu voru evalua nici amii'a parte din cate s'au sfarmatu si anulatu prin vandalismele cele dese cate au trecutu preste acésta patria.

Museulu transilvanu este fundatu numai cu vreo 4 ani inaintea asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, cu tôte acestea elu in punctulu pecuniariu sta aprópe de siepte ori mai bine decatu acésta asociatiune. Din cômputulu ecsactu substernutu adunarei prin casariulu V. Bányai scótemu spre orientare numai urmatórele cifre din cele trei fonduri ale museului asia precum au statu ele in 17. Februaru a. c.

Cass'a principale in val. a. fr. 198,194 cr. 87 $\frac{2}{6}$. Cass'a

fondului de premii pentru istoria naturala fr. 719. cr. 87. Cass'a fondului in aur 513 galbini.

Cu fonduri cá acestea se mai póte face cate ceva; éra cu unu fonduletiu micu de 30 mii fr. ce se faci mai antein?

Veniturile anuali ale museului trecura preste 20 mii, pana acum inse si spele se ridica totu la acea cifra, din cauza ca nu numai se platescu mai multe salaria, ci museulu se si in-avutiesce prin cumparaturi noua; in anulu tr. éراسi mai cum-parara o gradina spre a o adaoge la gradin'a botanica a museului.

Administratiunea fonduriloru sémana a fi regulata fórte bine si ele asecurate catu se póte mai bine, incatu dóra nu-mai administratiunea fondului asociatiunei transilvane si a reu-niunei femeiloru romane o intrece cu ecsactitatea.

Anuariulu museului se publica unguresce. Pana acum au esítu succesive trei tomuri, éra din alu 4-lea tomu se insciintia dílele acestea esirea fasciórei a dóu'a.

C l i o.

Ex Indice Codicis Diplomatici Illustr. D. Com. Josephi Kemény in XII Tomos distributi.*)

Anno Chr. 1212. Barcia. Ibidem Ordo Teutonicus. Codicis diplomatici Tomo I-o. pagina 10.

1223. Monasterio de Kertz confertur certa terra exenta de Blaccis prope Michelsberg in Sede Cibiniensi. Codicis diplomatici Tomo I. pag. 13. eidem & Michelsberg ibidem pag. 11.

1246. Libertini. Cod. Dipl. Tomo I. pag. 19.

1291. Transilvania vocatur Ducatus. Cod. dipl. Tom. I. pag. 87.

1291. Nobiles praestabant Decimas, p. 98. Eorum Insurrectio ibidem.

1291. Jobbagionum Decimae pag. 98.

1301. Valachi in Oláhfalú, pag. 108.

1317. Valachorum fassiones in iudicio acceptantur, pag. 167.

1318. Valachi de Heltha tenent pacem continuam cum principibus Valachiae, & oves suas libere pascuare possunt in Montibus Valachiae p. 174.

1322. Possessiones seu Incolae possessionum Abbatiae de Kertz fuere olim majori ex parte Valachi. In privilegialibus eidem Abbatiae an. 1322.

*) Documentele pe care purcedemu ale publica in estrasu din alte dóua arataria Keményiane s'aru fi pututu intretiese prea bine la loculul loru intre cele publicate din tomulu lexiconului istoricu Q usque Z, ci n'amu cutezatu a face acést'a, pentrucá se nu incurcamu pe scriitorii carii aru voi a cauta tóte acestea in museulu dia Clusiu, unde se pastréza manuscriptele comitelui Jos. Kemény. De alta parte pentru istoriofilii nostrii va fi unu lucru prea usioru a'si pastra Nrii acestei foi, apoi tocma la fine candu vomu fi gat'a cu publicarea tuturoru aratarialoruu, a le tiéné alaturea si a'si asiedia fiacare cita-tiune la loculul seu dupa datele aniloru si ale luniloru.

clargitis († Incolae harum Possessionum a generali participatione utilitatis totius provinciae Cibiniensis (Universitatis Saxonum) excludi vetantur, ergo haec ad Valachos quoque istos fuit extensa pag. 287.

1322. Libertates Provincialium de Cibinio extenduntur etiam ad populos Abbatiae de Kertz. Cod. dipl. Tomo I. pag. 281.

1322. Privilegiales Abbatiae de Kertz, in quibus memoratur Henricus Prior hujus Monasterii et ejus possessiones enumerantur, pag. 280 usque 290. Vide pag. 294.

1329. Praedictae Privilegiales confirmantur ad preces Joannis Abbatis Monasterii S. Mariae de Kertz a pag. 279 usque 292.

1336. Jobbationum libera Migratio. Pagina 362.

1366. Hoc-idem Cod. Dipl. Tomo II. pag. 98, 99, 100.

1395. †) Quarta puellaris in casu ubi filia ignobili nupsit non in pecunia, sed ex bonis excindebatur. Cod. Dipl. T. II. pag. 254.

1404. Ovium Decimae Pagorum Valachicorum in Comitatu Zarand, Districtu Fejér-Körös Fisco Regio reservatae, pag. 323.

1408. †) Ignobilis si portionem possessionariam a nobili emit, tunc pro nobili reputabatur, pag. 354.

1418. Valachi et Saxones de Heltau (Disznod) obtinent Privilegiales a Michaelae Vajvoda Transalpiniae, pag. 457.

1426. Hoc-idem, cod. dipl. Tomo III. pag. 12.

1434. (†) Valachi perfidissimi, ibidem pag. 36 bis. Vide Corona.

1435. Jobbationes Rutheni Cod. Dipl. Tomo III. pag. 72.

1435. Liberae migrationis conditiones, ibidem pag. 72.

1447. Urbarii Vestigium in Transilvania, pag. 152.

1464. Jobbationes libere migrare permittuntur, ibidem pag. 268.

1468. Jobbationes fugitivi reduci jubentur, ibidem pag. 326.

1469. Cod. Dipl. Tomo III. pag. 332 Testandi facultas Sacerdoti-

1472. " " " " 359 bus Transilvanis concessa.

1470. Jobbationes libere migrare permittuntur, ibidem pag. 335.

1472. (Hoc-ibidem) Tomo III. pag. 347.

1472. Valachi latrones Districtus Fogaras (!) Tomo III. pag. 355.

1472. (†) Saxonibus Civitatis Cibiniensis et Septem Sedium conferuntur Districtus Fogaras, ibid. pag. 355.

1474. Valachi tumultuantur contra Sedem Selk (Schelk) T. III. p. 366.

1474. Valachi latrones, ibid. pag. 366, 391.

1474. Jobbationes libere migrare permittuntur Tomo III. pag. 395.

1477. Bona Abbatiae de Kertz conferuntur Praepositurae Cibiniensi. Tomo III. pag. 411 usque 413.

1483. † Septem Sedibus unitur Districtus Fogaras. Tomo III. pag. 435, 439.

1484. (†) Rebello Valachorum, pag. 446.

1498. (Hoc-idem) Cod. Dipl. Tomo IV. pag. 39.

1553. Urbarium, ejus indicium. Tomo IV. paginis 452, 454.

1553. Dica Valachorum pag. 452.

1553. Episcopatus Valachorum de Rew. Ibidem pag. 451,

1553. Quinquagesima Valachorum, ibidem pag. 452 et 456.

1553. Possessiones Valachicales in Comitatu Szolnok interioris ad castrum Csicsio pertinentes. Ibidem, pag. 450.

1553. Episcopus Valachorum de Kew in Sirmio possidet possessiones

- Kew et Zlatina — item Magyar et Oláh-Bogath et molendinum prope Katzko, quae omnia ad Castrum Csicsó spectabant. Pag. 451.
1553. Valachorum Census & Dica, pag. 455.
1557. Valachi Szelistyenses. Cod. Dipl. Tomo V. pag. 19.
" praestant quinquagesimam ibid. pag. 8.
1557. Valachorum quinquagesima. Cod. Dipl. Tomo VI. pag. 279.
1609. (Hoc-idem) Cod. Dipl. Tomo VI. pag. 499.
1617. Valachi in Vajasd. Cod. Dipl. Tomo VII. pag. 216 (ofertur enim Lippensibus).
1645. Urbarium. Cod. Dipl. Tomo VIII. pag. 266.
1670. Oppressio Religionis. Cod. Dipl. Tomo IX. pag. 161.
1675. Unio Saxonum. Cod. Dipl. Tomo IX. pag. 200.
1681. " " " " " IX. " " 266.
1682. Unio Trium Nationum. Tomo IX. pag. 270.
1689. Valachi (Jobbagationes) vagi conferuntur. Ibidem pag. 303.
1697. † Synodus Valachorum Albae. Tomo IX. pag. 496.
1698. Episcopatus & Monasterium Valachorum Albense. Tomo IX. pag. 504. Ibidem & Sigillum Monasterii Valachorum Albensis fieri iubetur.
(Voru urma altele din Aratariulu suplementariu).

Bibliografia.

Literatur'a romana castigà dilele acestea unu nou tesauru. Bardulu romanu, atatu de distinsu prin numerulu si deliciele opereloru sale, Dimitrie Bolintinénu, inavutí literatur'a nóstra inca cu 2 opere, drame istorice in cate 3 acte: Alesandru Lapusnénu in prosa, Mórtea lui Mihai Vitézulu in versuri.

Numele autorului fiindu destulu de cunoscutu, ori ce comentaria din partea nóstra credemu de prisosu. Ne marginimu. deci a anuncia nóu'a seria literaria a ilustrului literatu, pentru cei cari aru fi impatienti a o posede. Amendóue operele intr'unu singuru ecemplariu se vendu pre modestulu pretiu de 3 sfanti ecemplariulu si se afla depuse pentru acestu sfirsitu chiaru la administratiunea acestei fóie, pasagiulu romanu Nr. 2. (Tromp. Carpatiloru.)

* *

Dictionariulu romanu-germanu alu dlui parochu Sava P. Barcianu pe la librariile nóstre de aici inca nu s'a vediutu. Doritorii de a'lu avé se se adreseze la librariile din Sibiiu.

* *

Discursulu dlui Ioanu Eliadu despre literatura si politica incunosciantu prin mai multe foi, inca nu l'amu primitu.

Raportulu comisiunei bugetarie.

Comisiunea insarcinata din partea onoratei adunari cu facerea proieptului de bugetu pentru anulu mai de aprópe alu Asociatiunei, nesuindu a face destulu misiunei sale înainte de tóte s'a nevolítu a cunósce sum'a ce in sensulu statuteloru e despunibila. A esaminatu cu deameruntulu proieptulu pusu pre mas'a on. adunari din partea comitetului si'lu a conferitu cu raportulu casierului. A recugetatu si asupr'a intregi economii urmate pana aci cu averea Asociatiunei in cele ce atingu aplecarea ci in sensulu statuteloru.

Comisiunea 'si castigà acea convingere: cumcà Asociatiunea in anii trecuti, celu pucinu in celi mai de aprópe, nu a despusu preste intrég'a suma, ce in sensulu statuteloru aru fi fostu despunibila si asia generatiunea presente a fostu scurtata in usulu ajutorialoru, ce Asociatiunea s'aru cadé se-i intendia, cu alte cuvente pre contulu si cu detragerea presentului s'a economisatu pentru venitoriu.

Acest'a purcese de acolo, cà adunarile generali nu au cunoscutu limpede sumele, preste cari poteau despuce. Informatiunile date mai de multu in fug'a mare de catra casieru, nici pre departe nu erau de ajunsu. De aceea in adunarea dela Abrudu se aduse conclusu, cá comitetulu se pregatésca din partea sa proieptu, in care se arate lamuritu sum'a, ce in sensulu statuteloru se póte estradá spre scopurile Asociatiunei.

In proieptulu comitetului din estu anu sum'a despunibila este pusa numai 2420 fr., pre candu ea dupa ratiuciniulu asternutu onoratei adunari se cade se fia mai mare.

In a. 186⁶/₇ spre scopurile Asociatiunei s'au estradatu numai 2037 fr. 66 cr., precandu fondulu s'a sporitu cu obligatiuni in valóre nominale de 1680 cumparate de Asociatiune cu 1158 fr. 55 cr. si au remasu si bani in cassa preste 2000 fr. v. a., asiadara mai bine de 3000 fr. alaturati fondului facia cu 2037 fr. 66 cr. cheltuiti, séu déca scótemu 700 fr. cass'a-restulu dela adunarea precedente, ne resulta 2300 fr. adausi fondului facia cu 2037 fr. 66 cr. cheltuiti. Aici vine a se observá, cà sumele intrate dela membrii fundatori cá unele, ce din natur'a loru se adaugu la fondulu neatinsu, nu suntu cuprinse in numerii de mai susu.

Acum dupa statute numai a 5 parte din tacse, usure si oferte vine a se adauge la fondu. De aci ar urmá, cumca

Asociatiunea acarei fondu s'a sporitu cu 2300 fr. in a. 186⁶/₇, intru acelasi anu a spesatu preste 8000 fr.

Socotél'a s'a facutu, onorata adunare, numai cu apropiare, pentruca tempulu érá scurtu si casieriulu inca fiindu ocupatu nu poté se dé comisiunei dáte detaliata, cum s'ar fi cerutu spre un'a calculare esacta.

De aci fiindu invederatu, cumca sum'a despunibila este mai mare, decatu cea aratata de comitetu, comisiunea s'a involitu a estinde preliminarulu pana la sum'a de 3000 fr. si totu un'a data a statoritu órecari indereptaria, ce fiindu asia si voli'a on. adunari, comitetulu pre venitoriu se le aiba in vedere la facerea proiectului de bugetu.

Comisiunea propune on' adunari:

a) Erogatiuni pre 186⁷/₈.

1. Remuneratiune secretariului II.	200 fr.
2. Ajutoriu pentru unu juristu aplecatu cá scriitoriu	100 „
3. Spese pentru cancelaria	150 „
Comitetulu a fostu propusu 160 fr., inse nu a motivatu inmultirea acestei pusetiuni; deci comisiunea afla cu cale a se tiené sum'a statorita si spesata in an. tr.	
4. Ajutoriu pentru 3 juristi afara cate 100 si unulu in patria 80 fr., cá si in an. tr. cu acelu adaosu ca de s'ar templá din celi ajutati in a. tr. unulu séu doi se nu fia ajutati si in 186 ⁷ / ₈ : doue ajutoria de aceste se se dé la doi teneri dela scólele reali ori tehnice, éra doue in totu casulu se remana pentru juristi	380 „
5. Celoru doi ascultatori de pedagogia in Prag'a cate 300 fr. si viaticu cate 50 fr.	700 „
6. Pentru unu studente la institutulu politehnicu in Vien'a	300 „
7. Doue ajutoria de cate 50 fr. pentru doi scolari la scólele reali	100 „
8. Patru ajutoria de cate 25 fr. pentru 4 invetiacele de maiestrie	100 „
9. Pentru unu sodalu, ce voliesce a se face maiestru	50 „
10. Spese extraordinarie	60 „
11. Pentru foi'a Asociatiunei edanda in sensulu §. 33 400 fr., in care se se tiparésca si aetele Asocia-	

2140 fr.

	Transportu	2140 fr.
	tiunei, éra la casu candu edarea foiéi nu s'ar poté executá, pentru tiparirea actelorú pana la	200 „
12.	Pentru doi teneri, cari se invetie agronomi'a spre a fi apoi aplecati cá invetiatori de studiulu ace- stuiá unulu la preparandi'a din Blasiu, celalaltu la cea din Sibiiu, cate 330 fr.	660 „
	Éra la casu, candu se ar intemeliá foi'a Asoc., atunci se se dé numai unu stipendiu de aceste.	

Sum'a 3000 fr.

b) Indereptaria pentru comitetu intru facerea prelimi-
nariului de bugetu.

In preliminariulu ce comitetulu va pune pre mas'a fiacarei
adunari generali, se va aratá in rubrice destinte:

1. Catu de mare e sum'a intrata dela membri fundatori
si ordinari, ce in decursulu anului, adeca dela adunarea cea
mai deaprope au depusu capitalulu de 100—200 séu mai multu
si prin acest'a au devenitu membri fundatori séa ordinari pre
viétia?

2. Catu de mare e sum'a intrata din tacsele anuali de 5
si 10 fr. ori mai multu ale membriloru, fia acele pre anulu cu-
rente, fia restantie pre órecare din anii trecuti. — Si catu face
patru cincimi dintru acest'a?

Tacsele intrate pre a. venitoriu suntu a se insemnádcosebi.

3. Care este sum'a ofertelorú intrate in decursulu anului?
Si catu e patru cincimi dintr'ins'a?

4. Care este venitulú capitalelorú pre anulu urmatoriu?
Catu facu patru cincimi dintr'insulu?

5. Catu a încursu din venderea actelorú si catu pentru
diplome?

Urmanduse indereptariéle aceste, fiacare adunare generale
ar sci curatu, care este sum'a despunibila pre anulu venitoriu,
resultandu ea din adaugerea celorú 4 cincimi dela punctulu 2,
3 si 4, si intréga sum'a dela punctulu 5. Asia adunarea va
despune totudeaun'a numai preste sume incasate si despre sume
ce de securu se voru incasá, adeca despre tacsele anuali si o-
fertele incurse in an. ce se termineza si despre usurele capi-
tulelorú in anulu venitoriu.

Comisiunea si lia libertate a comendá on. adunari accep-
tarea acestoru indereptaria. Clusiu, 27. Augustu 1867.

Lázáru.

I. M. Moldovanu,
reportatoriu.

Raportulu

comisiunei însărcinate cu revederea socotelorului pre an. 186%, se substerne în următoarele:

Comisiunea cercetându cu deamaruntulu jurnalulu casei dinpreuna cu toate aclusele respective, a aflatu ca socotelele suntu dupa modalitatea de pana acuma compuse cu cea mai mare acuratetia si ostenéla. Inse a observatu:

1) Ca în documentulu sub Nr. 103 e o dificultate de 45 cr. v. a., de órece prin acelu documentu au încursu în cass'a asociatiunei pentru 10 ecsemplare din actele adunarilor asociatiunei cu 45 cr. v. a. mai puțin, deci sum'a asta ar fi de a se încassa pe calea sa.

2) Comisiunea observandu, ca cassierulu asociatiunei D. Stezariu a compusu socotelele cu cea mai mare acuratetia si ostenéla, propune că adunarea generala se i dé pentru acésta multiamita în scrisu.

3) Din revisiunea asta a socotelorului a observatu comisiunea, ca pentru evidenti'a averei asociatiunei si înlesnirea purtarei socotelorului ar trebui se se introduca un'a carte de socoteli, care se cuprinda în sene toate categoriile perceptiuniloru si erogatiuniloru, toate hartiile de statu în specie cu numerulu loru si terminulu cuponelor acestora, toate chartiile despre capitalele date la privati eara în specie cu numele datorasiului si terminulu intereselor acestora.

Cartea asta de socoteli ar servi totudeodata de controla pentru ratiatinanti, pentruca cu încheierea ei la finea anului s'ar vedé, ca lovescuse sumele de aci resultande cu cele a jurnalulu casei, si ca fostu a manipulariunea baniloru de peste anu acurata.

Cu cartea asta s'ar portá evidenti'a despre interesele încurse pe unu terminu defiptu alu cuponelor de obligatiuni de statu si alu datorielorului privatiloru, evidenti'a despre toate tacsele încurse si remase în restantia, cu unu cuventu evidenti'a despre toate categoriile perceptiuniloru si erogatiuniloru.

Deci comisiunea îndresnesce a face propunere, ca pe viitoriu se se introduca pentru socotelele asociatiunei portarea acestui manualu, adeca carte de socoteli.

4) Observanduse mai incolo, ca documentele de erogatiuni nu suntu vidimate de presedintele comitetului, se propune, ca toate erogatele de aci în ante se nu se solveze fara vidimarea, cum si pentru legalitatea acelor documente se se faca respundiatoriu presedintele comitetului.

5) Din lips'a manualului susu pomenitu si in casu presentu din lips'a chartiiloru de statu aflatóre actu in Sabiiu, se afla comisiunea censuratóre silita a lasá documentele de sub Nrii 7, 19, 23, 28, 29, 36, 40, 53, 55, 67, 79, 94, 108 si 113 sunatóre despre interesele incurse dupa obligatiunile de statu de necensurate si a propune, cá censurarea acelu si dupa aceea si absolvarea ratiotinantiloru se se concreda comitetului asociatiunei.

6) Observanduse mai incolo, ca unele documente de perceptiuni se afla basate numai pe protocólele comitetului, se face propunere, cá langa astufeliu de documente se se alature la socoteli totudeodata si protocólele respective ale comitetului.

7) Comparanduse erogatiunile jurnalului cu erogatiunile preliminate a observatu comisiunea, ca la spezele estraordinarie se arata o crutiare de 40 fr. 84 cr. si la cele de tiparirea actelu adunariloru generale asisderea o crutiare de 41 fr. 50 cr. la olalta de 82 fr. 34 cr. v. a. — In ratiotiniulu despre spezele cancelariei se afla unu plus erogatu de 18 fr. 93 cr. v. a. si comisiunea propune, ca acestu plus erogatu se se liquideze si se se asigneze din cass'a asociatiunei in primirea ratiotinantelu respectivu.

Clusin, 27. Augustu 1867.

I. Orosz,
refer.

Vict. Piposiu.

R a p o r t u l u

comisiunei insarcinate cu esaminarea ofertului Domnului Iac. Muresianu privitoriu la ramur'a juridica si agronomica.

Membrii comisiunei:

Ilustritatea Sa Episcopul Ioanu Vancia cá preside.

D. Serv. Popoviciu.

D. Sam. Porutiu.

D. Georgiu Popa.

D. Ios. Romanu cá reportatoriu.

Domnulu Iac. Muresianu, directoru gimnasialu si redactoru, basatu pe §§. 2, 23 si 38 ai statuteloru asociatiunei, in puterea caror'a aceeasi are scopulu de a inainta literatur'a si cultur'a poporului romanu in deosebite ramuri prin studiu; mai incolo de a designa principiile conducatóre pentru inaintarea scopulu asociatiunei, si avendu datorintia de a administra ofertele conformu dorintiei respicate a fondatoriloru: consantiesce 1000 fr. v. a. si alte contribute dela confrati din afara, in favórea cul-

tivarei literaturii juridice rom. si pentru cultur'a pop. rom. in ramulu acest'a, precum si in latirea cunoscintiloru agronomice; in sa sub conditiunile:

1) cá capitalulu oferitu se se administre separatu pentru scopulu amintitu.

2) Cá asociatiunea se provóce publiculu la contribuii spre acestu scopu, asigurandu totudeodata si in grigirea pentru infintiarea unei academii de drepturi atunci, candu spesele recerute spre acestu scopu voru fi acoperite.

3) Se resolve asociatiunea pentru institutete pedagogice rom. in Sibiiu si Blasiu, cá unu presemnu de inceputu, cate 2—300 fr. din veniturile présente ale asociatiunei, cu scopu cá invetiatorii scóleloru poporali pe langa obieptele pedagogice se impreune si cunoscinti'a agronomiei ratiunate.

Sub aceste presupuneri e gat'a la provocarea asociatiunei a respunde cu trimiterea capitaleloru destinate.

Luandu comisiunea acésta propunere la desbatere, in consideratiune, cá chiamarea asociatiunei este inaintarea culturii in ori ce ramu,

considerandu cá pentru poporulu romanu este o necesitate vitale cunoscinti'a ramurei júridice si cultur'a lui in acestu ramu, precum si latirea cunoscintiloru agronomice, ca-ci din ast'a din urma resulta bun'a starea materiala a poporului, si prin urmare a economiei nationale,

considerandu ca ofertulu facutu pune inceputulu pentru realisarea acestor'a, si cá asociatiunea 'si-are chiamarea nu numai de a imbratiosia, ci in ca si a esploata astfeliu de oferte, vine cu umilit'a sa opiniune:

1) de a recomanda onoratei adunantie generale primirea ofertului pe langa administrare separata cu cea mai caldurósa multiamita si recunoscientia natiunala.

2) Cá onor. adun. gen. se insarcineze pe comitetu cu elaborarea alu dóuori planuri pentru infintiarea ideiloru acestoru, si fiindu ca fondatoriulu nu respica catu voiesce a destiná din sum'a oferita pentru ramur'a júridica si catu pentru cea agronomica, se'lu provóce cá se'si descopere vointi'a in asta privintia.

3) Si pana la gatirea planuriloru, carii se voru substerne proximei adunari generale, comitetulu se primésca sum'a oferita, precum ofertete gratuite pentru scopurile mentionate.

4) Punctulu alu 3-lea se a recomandatu comisiunei bugetarie, cá se'lu iea in consideratiune la proieptarea bugetului pe anulu 1868.

Iosifu Romanu,
reportatoriu

Buletinulu instructiunei publice

alu Romaniei este o fôia periodica ce a succesu fôiei din anii de mai nainte titulate Instructiunea publica si redigete de dn. dr. Tr. Laurianu. Buletinulu instructiunei publice ese acum in alu doilea anu sub ingrijirea dlui V. Alecsandrescu Urechia directoriu la ministeriulu culteloru si alu instructiunei publice, profesoriu de istori'a si literatur'a romaniloru la facultatea de litere din Bucuresci etc. Acelu Buletinu ese in fasciôre 4°. Cea din urma ce ne a venitu este pe Septembrie pana inclusive la Decembre 1867.

Sumariulu acestei fasciôre de 67 pagine si dôua tablouri de portrete este acesta:

1) Raportulu consiliului generale alu instructiunei publice catre ministeriu. 2) Actele de constituirea societ. academice. 3) Referatulu ministrului instructiunei publice Nr. 8265 pentru luarea teatreloru sub ingrijirea sa. 4) Decretulu in eadem. 5) Circulara pentru trecerea de catra consiliurile județiene si comunale de subventiuni pentru tienerea de scolari la atelii private. 6) Decretulu de aprobarea statuteloru societatiei medico-chirurgicale. Statutele ei. 7) Raportu la Domnu pentru infiintiarea scôlei pedagogice. 8) Decretulu domnescu Nr. 10,978 in eadem. 9) Raportulu Nr. 40 alu direct. museului zoologicu, despre situatiunea acelu museu. 10) Numiri in functiuni scolare. 11) Scôle noue la Panoni. 12) Ofrande de carti. 13) Recunôscerea de carte didact. a geografiei dlui Michaescu. 14) Acte de multiamire stipendistului dela Madridu, Vizanti. 15) Scól'a rom. dela Silistria.*) 16) Publicatiunea pentru charte. 17) Multiamiri la trei proprietari. 18) Decretu relativu la esamene de bacalaureatu.

*) In Bulgari'a pe mersulu Dunarei, in Serbi'a si in Dobrogea sunt cu totulu preste 200,000 romani, carii pe di ce merge se sêrbescu si bulgarescu din lips'a cultivarei limbei lor. Din acêsta cauza in cetatea Silistria alias Dêstoru s'a infiintiatu o scôla romanêsca si o mica biblioteca. Romanii din Dobrogea au si cativa preoti romanesci si servitiulu romanescu in bisericu.

Buletinu didacticu.

19) Enciclopedistulu de V. A. Urechia. 20) Scólele polone in privinti'a Romaniloru de B. P. Hâjdeu. 21) Situatiunea instruct. publice in 1864—65.

Buletinu literariu.

22) Cursu de istori'a Romaniloru lect. II. de V. A. Urechia.

Buletinu archeologicu.

23) De titlulu domnescu la Romani, de B. P. Hâjdeu. 24) Georgie Dozsa cu o stampa, de V. A. Urechia. 25) Portretele lui Stefanu Voda, de V. A. Urechia.

C r o n i c a.

26) Estractu din fói'a societatiei pentru invetiatur'a poporului romanu. 27) Corespondenti'a fóiei dela Paris despre scólele secundarie de fete, de I. Vergolici.

Sciri diverse.

28) Despre medali'a dobandita de d. A. Vizanti la concursulu din Madridu. Maria Movila si romanulu Lupu. Euseanti'a si articolulu d. Vizanti. Lege de admisibilitate. 29) Discursulu dlui ministru cetitu la deschiderea consiliului generale. 30) Delegatiunea societatiei academice. 31) Restaurarea bisericei Antimu. 32) Impartirea premiilor la scól'a de agricultura. 33) Scól'a II. din Macedoni'a. 34) Sîrbulu si poesiele sale. 35) Scrisórea mitropolitulu din Greben'a. 36) Scrisórea dlui Tomescu institutoru din Macedoni'a. 37) Scrisórea dlui Margaritu, idemu. 38) Notitie diverse. 39) Programulu Ate-neului. 40) Referatulu Nr. 12,830 constatandu deschiderea scólei normale. 41) Decretu domnescu Nr. 1737 de multiamire. 42) Raportu si decretu Nr. 1827 pentru comisiunea teatrului. 43) Visi't'a M. S. la institutulu pedagogicu. 44) Idem la museulu archeologicu. 45) Serbarea patronimica a sf. Sava la liceulu cu acestu nume. 46) Numele scolariloru din scól'a de medicina ce au trecutu licenti'a in medicin'a etc. 47) Solemnitatea distribuiri medaliiloru la scól'a de bele-arte.

 DDnii abonati carii isi muta locuinti'a, sunt rugati a incuno-scintia pe red., pentrucá fói'a se nu li se remita incóce, precum se intemplá din vreo patru locuri.